

Percepce x porozumění

Percepce chápou jako prosté vzetí na vědomí – a konstatování. Samo slovo obsahuje latinské *capio*, což znamená uchopuji, držím. Mám-li však něčemu porozumět nemohu zůstat jen u toho, že to „mám“, že to „držím“, ale musí tomu rozumět v příslušných souvislostech, v kontextu. A v kontextu je vždycky mnohem víc, co vlastně k prosté percepci ani nenáleží, ale naproti tomu nutně náleží ke správnému porozumění. A tady je teď důležité, co všechno náleží k onomu „mnohem víc“. Rozhodně tam náleží víc než nejrůznější zase jen konstatovatelné, percipovatelné skutečnosti. Především tam náleží otázky po ‚smyslu‘ toho, co „jest“ a co je možno „percipovat“, prostě konstatovat. Tady je dobré si vzpomenout na ono pozoruhodné dictum z Rádlovy Útěchy, když říká, že opouští metodu výkladu vyššího z nižšího a že se vrací k staršímu výkladu nižšího z vyššího (v 2. kapitole o „živých bytostech.“) Jde o to, že otázka po smyslu nutně vede nejen dál, ale v jistém smyslu i „výš“, k něčemu, co není součástí onoho námi izolovaného a tím daného „jest“, po jehož „smyslu“ se tážeme. Je tedy zřejmé, že žádné jsoučno nemůže být náležitě pojato a pochopeno leč v určitém kontextu, který sám nemůže být jen „percipován“, tj. jen brán na vědomí jako pouhá fakticita – už to, že jej nějak pojmáme, že jej nějak chápeme, že mu nějak rozumíme, tj. že jej vůbec máme nebo můžeme brát na vědomí, zahrnuje v sobě také určité nebo méně určité pojetí jeho smyslu (a toto pojetí může být upřesňováno nebo prohlubováno, nebo může zůstat jen na povrchu apod.) Onen „mysl“ však musí být nějak předpokládán, přesněji nějak předem ustaven, může však být ověřován, ale nikdy nemůže být konstatován jako nějaká fakticita.

(Písek, 160902-1.)